אבר דמחבר אבל קומץ דמיפרת אימא לא קמ"ל אמר רב אחאי הלכך [א]האי קומץ פיגול דפלגיה מחית אארעא ופלגיה אסקיה אמערכה ומשלה בו האור מסיקנא ליה לכוליה לכתחלה: אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן [ב]הפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסור מהן אמר רב חסדא מרי דיכי מזבח [א] מקוה טהרה אמר רבי זירא [ג]שמשלה בהן האור מתיב ר' יצחק בר ביסנא אחרים אומרים[ב] [1]וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו ואם איתא הרי טומאה פורחת ממנו על ידי האור אמר רבא על ידי מקוה קאמרינן מידי מקוה כתיב אלא אמר רב פפא בבשר שלמים עסקינן דלא חזי להקרבה רבינא אמר [ג] וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו כשהוא שלם יצא בשר [ד] דבר שאין טומאה פורחת כשהוא שלם אלא כשהוא חסר: גופא [1]וטומאתו עליו בטומאת הגוף הכתוב מדבר אתה אומר בטומאת הגוף או אינו אלא בטומאת בשר נאמר כאן טומאתו [ה] ונאמר להלן [2]טומאתו (עליו) [בו] [ו] מה להלן בטומאת הגוף הכתוב מדבר אף כאן בטומאת הגוף הכתוב מדבר ר' יוסי [ז] אומר הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים ונאמרה טומאה בלשון יחיד בטומאת הגוף הכתוב מדבר רבי אומר [3]ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר אחרים אמרו [ז] וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו אמר מר רבי אומר ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר מאי משמע אמר רבא כל קרא דלא מפרש ליה רב יצחק בר אבודימי וכל מתניתא דלא מפרשא לה רב [ח] זעירי לא מיפרשא הכי אמר ר' יצחק בר אבודימי הואיל ופתח הכתוב בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע בטומאת הגוף הכתוב מדבר מתניתא דתניא [ד]אם נאמרו קלות למה נאמרו חמורות ואם נאמר [ט] חמורות למה נאמר קלות אם נאמר קלות ולא חמורות הייתי אומר על הקלות בלאו ועל החמורות במיתה לכך נאמר חמורות ואם נאמר חמורות ולא נאמרו קלות הייתי אומר על החמורות יהא חייב ועל הקלות יהא פטור לכך נאמר קלות מאי קלות ומאי חמורות אילימא קלות מעשר חמורות תרומה הייתי אומר במיתה השתא נמי הא [י] במיתה [ותו] [יא] ואי לא נאמר [יב] הייתי אומר במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון אלא קלות טומאת שרץ חמורות טומאת מת ובמאי אי בתרומה אידי ואידי הוא [יג] במיתה ותו לכך [יד] נאמרו חמורות דבלאו הא במיתה היא [טו] (ואי לא נאמר הייתי אומר במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון) ואי [טז] באכילת מעשר

אבר דמחבר. איכא [יז] למ"ד כיון דמשלה האור במקצתו נקלט כולו בקדושה: **אבל קומץ דמיפרת אימא.** במאי דמשלה מקומץ משלה אידך דקלאי קאי קמ"ל דכוליה כחד אבר דמי: **הלכך.** כיון דמחשבת ליה מחובר אפי' לא העלהו אלא חציו ומשלה בו האור נקלט אף זה שעל הקרקע ומעלה [יח] דהא כי אסקיה לכוליה נמי לא היה לו להעלותו אם ירד אלא משום ההוא שמשלה בו האור וקאמרת דאם ירד השאר יעלה אלמא אהני לכוליה ואע"ג דמיפרת הלכך לא שנא עלה כולו ולא שנא לא עלה אלא מקצתו: **פקע איסורן מהן.** איסור פיגול לכדאמרן שאם (א) ירד יעלה ואיסור נותר וטמא נמי [יט] להכי [פקע] שלא יתחייב האוכלו מידי: **מרי דיכי.** בעל השמועה הזאת: **מזבח מקוה טהרה הוא.** לטהר את הטומאה משום דהעלוהו: **וטומאתו עליו כו'.** לקמן מייתינן לה בשמעתין (ב) למימרא דבטומאת הגוף מדבר [כ] ואהאי קראי קאי (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו יכול טומאת הבשר דנימא דהאי עליו אבשר קאי ונימא דטהור שאכל את הטמא חייב ת"ל וטומאתו עליו משמע שעדיין היא עליו ביכולין ליטהר הכתוב מדבר וזהו הגוף שטומאה פורחת ממנו על ידי טבילה ואם איתא דבשר קדשים יכול ליטהר על ידי מזבח מהיכא ילפי אחרים דלא בבשר משתעי קרא הרי טומאה פורחת ממנו: **בבשר שלמים עסקינן.** דקרא בשלמים כתיב דאינו ראוי למזבח ואין מפריח מטומאתו [כא]: **רבינא אמר.** אף אברין [כב] הראויין למזבח כמיני הכא דכתיב (שם) אשר לה' [יד] לרבות האימורים ואפילו הכי לא תקשה דשפיר ילפינן מיניה דטומאה לאו עלייהו קאי מדכתיב וטומאתו עליו דמשמע בראוי להפריח טומאתו כשהוא שלם כעין שקיבלה עליו [כג] בעייה משמע: **בטומאת הגוף הכתוב מדבר.** שהרי עוסק בה והולך דכתיב (שם) כל טהור יאכל בשר וסמיך ליה והנפש אשר תאכל בשר וגו' אע"פ שהתחיל להזכיר הגוף בלשון נקבה והנפש אשר תאכל וכתיב וטומאתו עליו לשון זכר דמשמע דקאי אבשר בטומאת [כד] הגוף דבר ולא בטומאת בשר: **או אינו אלא בטומאת בשר.** דהא עליו לשון זכר הוא והאוכל הוזכר בלשון נקבה: הכי גרסינן [כה] **טומאתו טומאתו לג"ש** [כו]. (ב) ויליף מביאת מקדש דכתיב ביה עוד טומאתו בו (במדבר יט): הכי גרסי' **נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו: הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים.** שלמים לשון רבים הן וטומאה בלשון יחיד דכתיב וטומאתו עליו ולא כתיב וטומאתם עליהם: **רבי אומר ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר.** מקרא שלאחריו יוכיח על זה דכתיב בתריה (ויקרא ז) נפש [כז] כי תגע בכל טמא וגו' ואכל מבשר זבח השלמים וגו'. ולקמיה מפרש היכי משמע ליה מואכל דקרא בתרא הוכחה על ראשון [כח] שבטומאת הגוף הכתוב מדבר: **וטומאתו עליו.** משמע שעדיין לא נטהר ממנו במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר דאי בבשר לעולם הוא [כט] עליו: **מאי משמע.** מקרא דבתריה דקמא בטומאת הגוף דלמא בתרא בטומאת הגוף [ל] כדכתיב נפש אשר תגע בכל טמא וקמא בטומאת בשר מדלא כתיב וטומאתה עליה דמישתמע לאוהנפש אשר תאכל בשר קאי: **וכל מתניתא דלא מפרש לה זעירי.** לקמיה מפרש מאי היא: **הואיל ופתח הכתוב הכא בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע.** דכתיב (שם) נפש כי תגע בכל טמא ואכל מבשר זבח השלמים ונכרתה הנפש וגו' ולא כתיב ואכלה מבשר זבח [לא] הוי אף הראשון אל תתמה עליו אם פתח וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע אף [לב] [על פי כן] בטומאת הגוף הכתוב מדבר ומסתברא הכי שהרי בטומאת הגוף היה עוסק והולך וכבר פסק מלדבר בטומאת בשר דהכי כתיב קרא (שם) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הרי טומאת בשר והבשר כל טהור יאכל בשר פסק מטומאת בשר והתחיל בטומאת הגוף וסמיך ליה והנפש אשר תאכל וגו' ומשום דהזכיר הכתוב את האוכלו בלשון נקבה וכתב וטומאתו עליו בלשון זכר היינו סבורים שבטומאת בשר מדבר עכשיו מקרא השני יוכיח שאף הוא בלשון הזה מדבר ואי קשיא שני כריתות בטומאת הגוף למה שלש כריתות הן בטומאת הגוף ולקמיה מפרש בהאי פירקין (דף מה.) למאי איצטריכו: **מתניתא** [לג] דלא מפרש לה זעירי מאי היא אחה משנה לא פירש יפה: לענין אכילת קדשים בטומאת הגוף שנויה בת"כ. לקמיה [לד] מפרש ואזיל מאי קלות ומאי חמורות ומאי הייתי אומר: **אי נימא קלות מעשר חמורות תרומה.** שנאמרו שניהם בפרשה אחת (ויקרא כב) ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ואוקימנא ליה במעשר במסכת יבמות (דף עד:) דכתיב כי אם רחץ (ויקרא כב) הא אם רחץ יאכל ואף על פי שלא העריב שמשו הרי טמא שאכל מעשר בלאו וכתיב ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים [שם] ואוקימנא [יבמות שם] בתרומה וכתיב בההוא ענינא אבל תרומה ומתו בו כי וגו' וקאמר התנא אם נאמר מעשר [לה] מה שאמור בו ולא נאמר תרומה הייתי אומר במיתה אבל השתא דנאמרו אינו במיתה בתמיה והא מיתה כתיבא ביה: **ותו אם לא נאמרו הייתי אומר במיתה.** בתמיה. מהיכא תיתי לי בה מיתה הא לא מייתינן לה אלא בקל וחומר ממעשר ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מעשר בלאו ולא במיתה אף תרומה בלאו ולא במיתה: **אלא קלות וחמורות דקאמר.** אטומאה קאי דכתיב התם טומאת מת וטומאת שרץ דכתיב (ויקרא כב) והנוגע בכל טמא נפש [וגו'] או איש אשר יגע בכל שרץ [לו] דכתיב בתרווייהו אכילת מעשר ותרומה ועונשן וקאמר אם נאמרה טמא שרץ ולא נאמרה טומאת מת כו' ובמאי ועל [לז] איזה אכילה אי בתרומה על שתיהן [לח] הטומאות הוא באכילת תרומה במיתה ומאי על הקלות בלאו דקתני:

ואם

ו) **נאמר** כאן וטומאתו עליו ונאמר להלן בביאת מקדש עוד טומאתו בו. כך גירסת הקונטרס ובתורת כהנים ואית ספרים דגרסי ונאמר להלן כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו (ויקרא כב) ויש לפרש דפשיטא ליה דאיירי בטומאת הגוף דאי בטומאת בשר הוה ליה למיכתב וטומאתם עליהן לשון רבים כדכתיב אל הקדשים לשון רבים דאף על גב דלא מסיק הש"ס אדעתיה חילוק לשון רבים היינו דליהוי שלמים לשון רבים אבל קדשים פשיטא ליה דלשון רבים:

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פי"ג מהל' פסולי המוקדשין הלכה י:
לד ב ג מיי' פי"ח שם הלכה א:
לה ד מיי' שם הלכה יג:

תורה אור השלם

1. וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטֻמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז, כ
2. כָּל הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר יָמוּת וְלֹא יִתְחַטָּא אֶת מִשְׁכַּן יְהוָה טִמֵּא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מֵי נִדָּה לֹא זֹרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טֻמְאָתוֹ בוֹ: במדבר יט, יג
3. וְנֶפֶשׁ כִּי תִגַּע בְּכָל טָמֵא בְּטֻמְאַת אָדָם אוֹ בִּבְהֵמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבְּשַׂר זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא ז, כא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה פקע איסורן וכו' ירד יעלה. נ"ב פי' אבל לענין זה לא פקע איסורו [שאם אכלו לאחר] שהעלו חייב ורלאיה לדבר מדפי' במתניתין דמפיג דם וקומץ שאין בהם משום פיגול משום דלאיתו גופיה מתיר תיפוק ליה דלא שייך [ביה פיגול דאין] אכלן קודם שהעלו הרי לא קרב כמתיר כמצותו ואי לאמר [משהעלו הרי פקע] איסורו מהן אלא ודאי דלאו פקע איסורו מהן שאם ירדו יעלו וזה הכריחו לרש"י לפרש כן: (ב) ד"ה וטומאתו וכו' בשמעתין ובעינן למימרא:

מוסף רש"י

דמיפרת. שנפרד, והבירו חבורי אוכלין כמאן דמפרתי דמו (פסחים פה.) וכן בשחיטת חולין (ביצה ב.) מרי דיכי. בעל שמועה א. הלוה (כרתבית לו) מתרגמינן דיכי (ב"ק חט:)

שיטה מקובצת

הפיגול והנותר והטמא כו'. ולית טעמא מאי נותר וטמא. בשלמא בקומץ דהוי מתיר משום טעמא (דעולה) [דעולה] דלגבי דאם אחרים כו', אבל הא טעמא לא שייך בנותר וטמא דמשמע [דמיירי] אף באימורים, וי"ל משום דנעשו לשמו על מזבח. ולא נהירא דא"כ לגבי למאי קאמר עולה בקומץ (נמי) דטעמא משום דאחרים מביא כו' (אבל הכא) [דהכא] טעמא לא שייך בנותר וטמא דמשמע דמיירי אף באברים, וי"ל (הכא) [וכן] נמי הכא משום אם אחרים כו' [וקאי אקומץ דוקא], היכי כיון דגלי בקומץ תהלי [טעמא] דאם משלה בו אמן כאור מפקיע הפיגול גלי בכל שאר איסורים: ר' אחא אומר הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים. פי' שלמים, וקשה דהוי ליה למימר הואיל ונאמרו שלמים בלשון רבים. ועוד קשה דבלשון יחיד לא היה יכול לומר אלא בלשון שלמים וא"כ משמע דאף שלמים הוא לשון יחיד. ועוד קשה דמאי קאמר וכתיב וטומאתו עליו בלשון יחיד עליהם מבעיא ליה, היאך יכול לומר עליהם הא אבשר זבח קאי דבלשון יחיד משמע. לכן נראה כגי' הספרים ונאמר להלן כל איש אשר (ויקרב) [יקרב] כו' והתם פי"ב בטומאת הגוף איירי דאי אבשר הוי ליה למימר עליהם כי היכי דכתיב קדשים, והשתא שפיר יליף ר' אחא מדכתיב אל הקדשים ולא כתיב אל הקודש אשר יקדישו אלא [לשון רבים] וקיפא לא נקט עליהם ש"מ בטומאת הגוף מיירי, וכמו דהכא קאי אטומאת הגוף ה"נ בשלמים קאי אטומאת הגוף:

מסורת הש"ס

(א) ת"כ צו פי"ד ה"ו, אמור פרש' ד ה"ט, ירוש' שבועות פ"א ה"ב, (ב) ת"כ צו שם הל' ג,ד,ה, אמור שם הל' ח, ט, ירוש' שם ושם ה"ג, (ג) ת"כ צו פט"ו ה"ב, אמור פ"ד הט"ו, (ד) לעיל לו:, (ה) לעיל לג:, (ו) [עיין לעיל נו: תו' ד"ה אלא למעוטי]

שינויי נוסחאות

א] גי' ש"מ והכי מזבח מקוה טהרה הוא: ב] בש"מ נוסף אף אימורים במשמע: ג] בשר שאין טומאה פורחת ממנו כשהוא שלם כו' (ש"מ): ד] ס"י וטומאתו עליו ונאמר להלן עוד טומאתו בו אמור אליהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל (הקודש) [הקדשים] אשר (יקריבו) [יקדישו] בני ישראל (אל ה') [לה'] וטומאתו עליו (ש"מ ובעיו"ב בכי"צ): ה] כ"ה בג"מ ובכ"ל כגלה מפרש"י (הגרי"ב): ו] נ"ל אחא (ש"מ. ועי' בהגו"ו דקים), בת"כ פי' לו ר' חייא: ז] אומרים (ש"מ): ח] תיבת רב נמחק (ש"מ והגר"א): ט] נ"ל נאמרו. וכן לקמן (שטמ"ק): י] נ"ל היא (ב"ש): יא] ס"י ותו לכך נאמרו חמורות דבלאו הא במיתה הוא (ש"מ ובעיו"ב בכי"צ): והוסיף עיין בגליון דנ"ל דהס"י לא גרסי כלל בתחלה השתא נמי הא במיתה, עכ"ל. ולית מוכחא, ובכתה"י גרי' ליה: יב] נאמרו חמורות הייתי כנ"ל (ש"מ): יג] הא במיתה הוא ותו (ש"מ): יד] לכך נאמרו חמורות כו' על במיתה הוא, נראה למחוק תיבות אלו שהוו מיותר דנכלל בכלל הקושיא אידי ואידי כו' (ר"ב דושבורג וכן בכי"צ ליתא תיבות אלו): טו] המוקף הוא ע"פ דפו"י כרש עמ' הבא. ועי' בר"ב רנשבורג וליב גדבריו: טז] ואי במעשר כנ"ל (ש"מ): יז] איכא למימר כיון כנ"ל (ש"מ): יח] נ"ל ויעלה (ש"מ): יט] גי' ש"מ להכי נמי ושלא יתחייב כו'. ועי' כ"מ ובאר מפרשים מש"כ בזה: כ] הכתוב מדבר ואהאי קרא קאי (שטמ"ק): כא] נ"ל טומאתו (ש"מ ובה"ה): כב] נ"ל אימורין (ב"ש): כג] נ"ל דעליו (ש"מ): כד] נ"ל אפ"ה בטומאת (ש"מ): כה] נ"ל ת"ל טומאתו (ש"מ): כו] גי' נ"ק וק"נ לג"ש נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו ויליף כו'. ולח"כ ד"ה הואיל כו' יהפאר נמחק: כז] נ"ל תנפש (בכי"י, וכ"ה במקרא): כח] הראשון (ש"מ): כט] הוא (ש"מ): ל] הגוף קאי כדכתיב נפש כי תגע (שטמ"ק): לא] בש"מ נוסף א"כ לא חש הכתוב לשונו. [כ"ה כי' וילנא, אבל בשמכ"י גר' דכתיב לשיטי או לשינויי]: לב] אף הוא בטומאת הגוף (ש"מ ובתה"י): לג] מתניתא דמפרש כו' איזה ברייתא פירש יפה כנ"ל (ש"מ. כי"מ): לד] ולקמיה (דו"ח): לה] מעשר שאמור בו לאו ולא נאמר וכו' (צ"ק וק"נ): לו] שרץ אשר יטמא לו וכתיב בתריה אכילת מעשר כו' (כתה"י): לז] נ"ל על (ש"מ): לח] נ"ל שתי (ש"מ):

ליקוטים

מאי משמע, יש מי שקורא המ"ם בפת"ח, ומפרש ששואל מהו המשמעות, בלשון מאי דמכל רוכתא. ואינו כן אלא המ"ם והאלף שניהם בנקודות צירי, והכי קאמר משמעות דקרא מאיזה מקום הוא. (של"ה תושב"ע)

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com